

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **M. K.,** zast. Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem AK Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 8. 2004, č. j. 59 Az 280/2003 - 38,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 23. 8. 2004, č. j. 59 Az 280/2003 - 38, zamítl Krajský soud v Ostravě žalobu žalobkyně – stěžovatelky proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 15. 12. 2003, č. j. OAM-6296/VL-07-04-2003. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl žádost stěžovatelky o azyl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“).

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka včas kasační stížnost.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatelka napadá postup soudu I. stupně a stejně tak i žalovaného spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, resp. nesprávné aplikace ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu na případ stěžovatelky. Stěžovatelka uvádí, že se ve své domovské zemi dostala do finančních potíží, kdy byla pronásledována věřiteli ředitele podniku, ve kterém pracovala. Věřitelé použili k vymáhání pohledávky osob ze zločineckých struktur a stěžovatelka tak byla ohrožena nejenom na zdraví, ale i na životě. Pokud hledala ochranu u státních orgánů před vydíráním, pak zjistila, že i tyto jsou součástí zločineckých struktur a stěžovatelka tak nemá šanci zajistit ochranu své osoby. V důsledku výše uvedených skutečností byla stěžovatelka nucena vycestovat ze země a požádat o azyl. Stěžovatelka je přesvědčena, že v jejím případě je dán důvod k udělení azylu dle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur a je těmito strukturami pronásledována právě z toho důvodu, že není členem těchto struktur a domovský stát tuto situaci toleruje, resp. sám tvorbu těchto struktur podporuje.

V této souvislosti stěžovatelka upozorňuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, který uvádí, že pronásledování se týká za normálních okolností kroků, které podnikají orgány nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dané země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu.

Stěžovatelka spatřuje naplnění důvodu k podání kasační stížnosti uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když má za to, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a na základě takto zjištěného skutkového stavu nemohl spravedlivě rozhodnout. Žalovaný nepřihlédl k omezeným možnostem stěžovatelky ohledně zajištění důkazních prostředků o persekuci v domovské zemi.

Stěžovatelka má za to, že pro podání kasační stížnosti je taktéž dán důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť soud nesprávným způsobem přezkoumal předcházející správní řízení, respektive neshledal v tomto řízení procesní vady. Stěžovatelce je vytýkáno, že sice uvedla konkrétní ustanovení správního řádu, které měl žalovaný ve správním řízení porušit, avšak již k těmto nepřiřadila konkrétní skutkové důvody pro svá tvrzení o porušení procesních pravidel. Stěžovatelka je přesvědčena, že i v tomto případě je krajský soud povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a správní řízení jemu předcházející z hlediska dodržení procesních předpisů. Dle přesvědčení stěžovatelky žalovaný porušil správní řád minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Rozhodnutí žalovaného je v rozporu s ustanovením § 47 odst. 3 správního řádu, neboť není dostatečně odůvodněno. Tuto vadu, dle názoru stěžovatelky, nelze odstranit a proto je nutné řízení před správním orgánem provést opakovaně.

Stěžovatelka rovněž nesouhlasí se způsobem, s jakým se soud I. stupně vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Z hlediska skutkového pak soud zcela přehlíží situaci na straně stěžovatelky, neboť tato svůj návrat do domovské země nepovažuje vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Při vycestování na Ukrajinu ji hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Při zjištění státních orgánů, že stěžovatelka požádala o azyl v ČR, bude tato podrobena persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatelka v této věci odkazuje na Zprávu MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2002 ze dne 31. 3. 2003. Stěžovatelka se domnívá, že v jejím případě jsou naplněny podmínky překážek vycestování

ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu, kterými se však žalovaný ani soud vůbec nezabývali.

Vzhledem k výše uvedenému stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Současně s ohledem na cizí státní příslušnost stěžovatelky, z důvodu zajištění přítomnosti stěžovatelky v České republice, tak, aby mohla řádně uplatňovat svá práva u soudu, za situace, kdy azylové řízení končí doručením rozsudku krajského soudu, stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud přiznal její stížnosti odkladný účinek.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 29. 11. 2004. Popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a plně souhlasí s napadeným rozsudkem. Současně uvádí, že se stěžovatelka nemůže dovolávat posouzení azylu dle ustanovení § 12 a 14 zákona o azylu, neboť o těchto formách azylu nemohlo být v tomto typu řízení rozhodováno. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek podané kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 1. 12. 2003 na základě žádosti o udělení azylu, v níž stěžovatelka uvedla, že má ukrajinskou národnost i státní příslušnost, je pravoslavného vyznání a není a nikdy nebyla členkou žádné politické strany. Dále sdělila, že z Ukrajiny odjela již v červnu 2003 pro potíže s mafií.

V pohovoru konaném za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka dne 11. 12. 2003 stěžovatelka upřesnila, že pracovala jako účetní ve firmě, která se zabývala opravami automobilů a mimo to vykonávala ještě práce pro další soukromé firmy. Zpracovala pro jednu firmu audit, avšak poté ředitel této firmy zmizel a firmu uzavřel. Za stěžovatelkou začali přicházet neznámí lidé, zřejmě bandité či mafiáni, kteří po ní chtěli, aby sdělila místo pobytu ředitele, neboť se domnívali, že stěžovatelka měla s tímto společné aktivity a vyžadovali od ní peníze. Jiný důvod k obtěžování její osoby bandité neměli. Stěžovatelka se obávala nátlaku

ze strany banditů a na radu známých odcestovala do České republiky na pozvání známé. Pobývala zde 90 ní na základě víza, potom nelegálně a obdržela správní vyhoštění. Domů se vrátit nechce, neboť se obává banditů.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 15. 12. 2003 rozhodnutí, kterým žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Z výpovědí stěžovatelky dospěl žalovaný k závěru, že důvodem podání žádosti o azyl byly obavy z vyděračů a snaha po legalizaci pobytu na území ČR.

Stěžovatelka rozhodnutí žalovaného napadla žalobou. Krajský soud žalobu zamítl. Dospěl k závěru, že skutkový stav byl zjištěn správně, žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí a v souladu se zákonem zamítl žádost stěžovatelky o udělení azylu s odkazem na ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou, když stěžovatelka neuvedla v průběhu správního řízení žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Výše uvedený rozsudek napadla stěžovatelka včas podanou kasační stížností. V kasační stížnosti stěžovatelka uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) s. ř. s.

Dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Tvrzenou nezákonnost podle § 103 odst.1 písm.a) s. ř. s. spatřuje stěžovatelka v nesprávném posouzení právních otázek soudem v předcházejícím řízení, když zpochybňuje závěry soudu a žalovaného o nedůvodnosti podané žádosti o azyl. Stěžovatelka je přesvědčena, že jsou u ní naplněny podmínky pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, když je pronásledována proto, že patří do jiné sociální skupiny, tedy do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur a státní aparát v domovské zemi stěžovatele tuto situaci nejenom toleruje, ale i sám podporuje

S názorem stěžovatelky se Nejvyšší správní soud neztotožňuje

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle ust. § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12.

Z výše citovaných ustanovení zákona vyplývá, že správní orgán má povinnost zjišťovat podmínky pro udělení azylu dle ust. § 12 zákona o azylu pouze v případě, že žadatel o azyl důvody zde uvedené alespoň tvrdí. V daném případě však stěžovatelka ve správním řízení netvrdila, že je v zemi svého původu pronásledována za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti či příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Bezprostředním důvodem žádosti o azyl byly v daném případě problémy se soukromými osobami mimo státní struktury, a to s osobami, které stěžovatelku obtěžovali v souvislosti s jejím zaměstnáním a taktéž snaha po legalizaci. Důvody tvrzené stěžovatelkou ve správním řízení nejsou z hlediska aplikace azylového zákona právně relevantními. Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že odůvodněná obava z pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona je důvodem pro udělení azylu podle ust. § 12 písm. b) cit. zákona pouze tehdy, když se toto pronásledování uskutečňuje z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů. Žádná taková okolnost však v průběhu správního řízení nebyla stěžovatelkou ani tvrzena, přičemž argument obsažený v kasační stížnosti, že stěžovatelka byla součástí sociální skupiny „nečlenů zločineckých struktur“ a z tohoto důvodu byla pronásledována, by ani v jiném případě nebylo možné přijmout. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že stěžovatelkou velice široce vymezený okruh soukromých osob nelze považovat za sociální skupinu ve smysl ust. § 12 písm. b) cit. zákona a výkladu tam uvedeného pojmu podaného judikaturou Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 133/2004). Za této situace žalovaný správní orgán a následně ani Krajský soud v Ostravě povinnost zjišťovat důvody pro udělení azylu dle ust. § 12 zákona o azylu neměly. Pro posouzení zjevné nedůvodnosti žádosti o udělení azylu je přitom rozhodující skutkový stav v okamžiku vydání rozhodnutí správního rozhodnutí. Proto nemohl soud přihlédnout k tvrzení stěžovatelky obsaženému v kasační stížnosti, že policie je součástí zločineckých struktur, neboť tato tvrzení stěžovatelka neuvedla v průběhu správního řízení a naopak je poprvé použila až v kasační stížnosti. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud podle ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud nezjistil naplnění stížního důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatelka dále opřela svá tvrzení o Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydanou Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, konkrétně o čl. 65. Pronásledováním se zde míní pronásledování nejen prostřednictvím úřadů nějaké země, ale rovněž pronásledování pocházející od nějakých složek obyvatelstva namísto úřadů. Pokud tyto úřady vědomě schvalují takovouto činnost nějakých složek obyvatelstva, lze tuto považovat za pronásledování pro azylové účely. V projednávané věci byla žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná a proto se žalovaný nemusel ve svém rozhodnutí zabývat posouzením důvodů pro udělení azylu. Předmětná námitka stěžovatelky by byla právně relevantní pouze v případě, kdy by žalovaný rozhodoval o udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu a zkoumal stěžovatelčiny důvody opuštění vlasti ve vztahu k naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu. K tomu ovšem v projednávané věci nedošlo.

Námitka stěžovatelky spočívající v kritice provedeného dokazování ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., kdy žalovaný dle mínění stěžovatelky nedostatečně provedl

dokazování a nerespektoval její důkazní nouzi ve vztahu k zajištění důkazů o persekuci v domovské zemi, není opodstatněná.

Ve správním spise je založena žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu. Informace obsažené v těchto listinách jsou dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení relevantních důvodů, která je podmínkou aplikace citovaného ustanovení. V daném případě důvody uvedené opakovaně stěžovatelkou ve správním řízení žalovaný vyhodnotil tak, že nejde o důvody podřaditelné pod některý z důvodů uvedených v ust. § 12 cit. zákona a Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Jestliže stěžovatelka ani netvrdila důvody, pro něž lze azyl podle zákona udělit, nelze žalovanému účinně vyčítat, že neprováděl rozsáhlá dokazování, kterými by nad rámec vlastních tvrzení stěžovatelky dohledával jiné v úvahu přicházející důvody, pro něž stěžovatelka o azyl ve skutečnosti žádá, neboť v takovém případě mu ust. § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb. přímo ukládá žádost jako zjevně nedůvodnou zamítnout. Z tohoto pohledu neobstojí ani argument stěžovatelky, že měla jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi. V dané věci došlo k zamítnutí žádosti stěžovatelky o azyl jako zjevně nedůvodné proto, že netvrdila skutečnost svědčící o tom, že by byla v zemi svého původu pronásledována z důvodů uvedených v ust. § 12 cit. zákona, a nikoliv proto, že důvody své žádosti o udělení azylu neprokázala, resp. že nepředložila dostatek důkazů o azylově relevantních důvodech.

Proto Nejvyšší správní soud neshledal naplnění stěžovatelkou uplatňovaného důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst.1 písm. b) s. ř. s.

Taktéž s tvrzením stěžovatelky, že je dán důvod pro podání kasační stížnosti dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., nelze souhlasit. Rozhodnutí není nepřezkoumatelné nebo nesrozumitelné. Nejvyšší správní soud konstatuje, že řízení před správním orgánem netrpělo vadou, kterou nelze odstranit, proto není nutné řízení před správním orgánem zopakovat. Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku, které stěžovatelka uvedla, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s citovaným ustanovením a vypořádal se se všemi stěžovatelkou uvedenými námitkami.

Pokud jde o námitku stěžovatelky, že rozhodnutí správního orgánu neodpovídá požadavkům stanovených v ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, neboť se v něm správní orgán náležitě nevypořádal s argumenty a skutečnostmi charakterizujícími postavení stěžovatelky a soud měl z tohoto důvodu napadené správní rozhodnutí zrušit, tato nebyla v průběhu celého správního ani soudního řízení zmíněna a tvoří z tohoto pohledu novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ve smyslu výše citovaného ustanovení nepřihlížel při rozhodování ke skutečnostem, které stěžovatelka uplatnila poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

K stěžovatelčině výtce spočívající v kritice postupu, jakým se žalovaný vypořádal s tvrzením stěžovatelky o neexistenci překážek vycestování, Nejvyšší správní soud konstatuje, že výrok o tom, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování dle § 91 zákona o azylu, je dle ustanovení § 28 citovaného zákona obligatorní náležitostí rozhodnutí pouze v těch případech, kdy žalovaný rozhodl o neudělení nebo odnětí azylu, k čemuž však v projednávané

věci nedošlo. Námitka stěžovatelky spočívající v absenci tohoto výroku v rozhodnutí žalovaného i soudu tudíž není na místě a je ve vztahu k důvodům rozhodnutí právně bezvýznamná.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatelkou podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu